

Egyszer tizenöt mignont megevett
fogadásból ifjúkorában.
Tizenkettőig jó volt, mondta.
Bizakodó volt általában.
Soha nem késett el sehonnan,
mindig előbb ért oda inkább.
Az idegességtől megfájdult a feje.
Megreparálta azt az ócska bicskát.
Nem engedte, hogy más csinálja,
lakott benne egy kicsi zsarnok.
Nem hagyott félbe soha semmit,
jóban-rosszban végig kitartott.
A kályha előtt guggolt hosszan,
rakosgatta a fát a tűzre.
Fejből tudta a fele Toldit.
Lement a nap, míg a tűt befűzte.
Nem gyűjtögetett és nem herdált.
Nem kártyázott és nem ivott bort.
Korán kelő volt. Optimista.
Amikor kellett, mindig ott volt.
Úgy emlékszem, hogy sose fázott.
Nem volt izomkolosszus, de erős.
Majd alakul, mondta, csak nyugalom!
Ő húzott elől, első evezős.

Péterfy Gergely

PANNON MESE

avagy Pannonia Mystica (Codex Onlineus)

Részlet

A PANNON MESE kísérleti online irodalom – még a címe sem végleges. Tavaly karácsony előtt kezdtem írni a *meseregény.blogspot.com* című blogra, azzal a szilárd elhatározással, s leendő olvasóimnak azzal a határozott ígérettel, hogy hétről hétre, mégpedig minden vasárnap jelentkezem folytatással, óraműpontosan, egészen az utolsó fejezetig.

Amikor e sorokat írom, már a 22. hétnél tartok. A leendő könyv ebben az átmeneti létmódban a groteszk neolatinitással általam kreált *Codex Onlineus* alcímet viseli. Az olvasóknak tettnél még erősebb fogadalom köt Emma lányomhoz, aki a regény legfőbb, első számú olvasója: a bátyja, Mihály fiam kapta 2005-ben a MISIKÖNYV-et: most Emma

kisasszony ideje következett el, hiszen a gyerekkorból lassan átvándorol a kiskamaszvilágba.

Ocsmány szóval tehát afféle irodalmi projekt ez, esetleg *proiectum*, előrehajtvány, amellyel egyrészt arra keresem a választ, hogy képes vagyok-e erre a sportteljesítményre, másrészt kipróbálok olyan narrációs technikákat, amelyekre már régen

fenem a fogam, harmadrészt pedig megtudom, hogy egyszemélyes gerillamarketinggel hány olvasóig tudom eljuttatni az online szöveget, s belőlük hányan válnak majd könyvolvasóvá, amikor a PANNON MESE majd év legvégén, végleges címén – amelyről nyílt szavazást indítottam a Facebook PANNON MESE-rajongói oldalán – megjelenik.

Tizenötödik fejezet

A szenátor díszes harci kocsiját felvezető lovasság északról érkezett. A katonák – megannyi válogatott, délceg férfi – egyforma páncélatban, egyforma pej lovakon vágattak be a hegyek felőli városkapun, melyet jobb híján fenyőgallyak és borostyánindák díszítettek, és két lenge öltözetben didergő leányszó, akik rózsaszíromnak látszó színes fecniket szórtak a kociútra. A trombitások megfújták hangszereiket, a hamis recsegés visszhangzott a fagyos falak közt, és a hangra a város lakói egyszerre az utcákra tódultak.

A szép Fulvio dühösen engedte el rút énjének torkát.

Még nem végzett – de nem kockáztathatott. Ellökte magától az ernyedtet, és mélyen az arcába húzta köpenyét. Hirtelen egyé vált a tömeggel, éljenezve lendítette a magasba a karját.

A csúf Fulvio ellilult arccal, fulladozva esett össze, s vergődve terült el a tülekedő polgárok lábai alatt, akik már ugrottak is a magasba a szenátori kocsiból záporozó ezüstpénzekért, melyeket egy papagájtollakba öltözött karthágói törpe szórt közékük. A pénz utáni eszeveszett tolongásban ruhák szakadtak, törött csontok ropogtak, és félholtra taposott emberek sikoltoztak. A rút Fulvio ledobta köpenyét, és színleg egy elgurult pénzérme után vetette magát, aztán amikor megbizonyosodott róla, hogy senki sem figyel, hátrálni kezdett, majd befordult egy néptelen utcán. Kirázta az ujjáiból a görcsöt, amely a halálos erejű szorítástól állt belé, és mélyet sóhajtván, felszabadultan szívtá be a friss levegőt.

Vége! Végre vége! Hát ez a nap is elérkezett! Sose hittem volna, hogy valaha is megszabadulok énem másik felétől, és most, mintegy varázsütésre, megtörtént! Hála neked, emberfeletti erő, akárhonnan érkeztél is, a föld gomolygó, sötét mélyéről vagy az égi szférák tündökletes fényárjából, ezerszer is hála neked, hogy végbevitted rajtam ezt a csodát! Soha többet nem kell attól rettegnem, hogy valaki undorodva tekint rám! Eztán már csak irigy férfitekintetekkel és epekedő, elpárásodott női pillantásokkal találkozom, a kislányok példaképként gondolnak majd rám, és a kisleányok arról álmodoznak, hogy egyszer majd olyan férfi választja őket élete párjául, mint én. Leszakadt rólam a rosszabbik énem, mint egy fájdalmas, búzló kelés, egy gennyel teli, feszülő pattanás, egy elhalt, fityegő bőrlebeny! Elszakadt a lábamtól, mint az árnyék, ha veszett róka közeleg! Amióta csak élek, azt hittem, hogy a szebbik énem tévedés, káprázat, valamelyik gonosz istenség incselkedése, aki abban leli örömét, hogy gúnyt űz a szerencsétlen, rút torzszülöttből! Mindig azt hittem, hogy én, az igazi én, az a csúf, a visszataszító Fulvio. A ret-

tegésem erősebb volt, mint a szépségembe vetett hitem, a szégyen hatalmasabb volt, mint a szépség fölött érzett büszkeség! És most kiderül, hogy tévedtem, ó, istenek, ó, démonok! Soha nem örült még ember ezen a világon a tévedésének ennyire! A rút Fulviót már nem védi meg többé a szebbik énje! Már soha nem lesz senki emberfia a földön, aki a védelmére kelhetne, mondván, ne bántsátok, hiszen tévedtek, ő igenis szép! Csak egyre kell ügyelnem még – nehogy véletlenül az a gonosz kis féreg még egyszer az utamba állhasson! Nehogy eláruljon, nehogy bevádoljon, nehogy rám uszítssa üldözőimet! Minden rossz, ami eddig az életemben történt, egyedül az ő műve – én egy újjászületett, sőt újonnan született, tiszta lény vagyok. Velem jött minden, ami a régi Fulvióban jó volt, és minden, ami rossz, ott maradt fertelmes s gyűlölni való árnyékomnál.

Ó, apám, bárcsak most láthatnál! Tudom, hogy te mindig szépnek láttál engem, de tudom, milyen mély fájdalomba taszított a tudat, hogy az emberek többsége megundorodik tőlem! Bárcsak még egyszer megölelhetnélek, bárcsak kivezethetnélek sötét, bűzlő szobácskádból a fényre, Aquincum utcáira, s délcegen és büszkén végigsétálhatnál a polgárok ámuldozó sorfala közt velem! Büszke leszel még egyszer rám, apám, megesküszöm! Nem hagyom úgy itt ezt a világot, hogy vissza ne adjam neked a boldogságodat, az önbecsülésedet, a büszke római ősök önnön erejükbe vetett hitét! Ha most állnék a mostohám elé, bezzeg elakadna a szava! A mocskos, örökké pörös szája bezzeg elkerekedne a csodálkozástól! És mindenkinek, aki eddig gúnyolt, leköpött, belém rügött, megvert és megalázott! Minden keserűséget, minden bánatot, apám lemondásban töltött tízezernyi napját az a sötét árnyék hozta rám, akitől ezennel elveszem a Fulvio nevet! Igen, legyen az ő neve mostantól fogva Árnyék – Árnyék, mely a délutánnal egyre nyurgul, vékonyodik, lassan körvonalait veszti, az alkonnal végezetül semmivé foszlik, és beleolvad az éjszakába. Rövidesen itt az éjjel, gyűlölt árnyékom! Halál hát reád, gyors halál! Siess alkonyi pályádon, balsorsom napja, a horizont alá! Megszabadultam! Szabad vagyok! Hadd öleljelek magamhoz, világ!

És kitárt karral, eszeveszetten, ugrabugrálva rohanni kezdett végig az utcán. Mikor kimerült, zihálva hevert végig a havon, és boldogan tömte a szájába a csillámló, fagyos hórögöket. Aztán, ahogy ezt is megelégette, felpattant, és végigtekintett magán. Koszos posztóing lógott róla, melyet repedezett bőrvén szorított össze a derekán; fölé foltos lószőr köpeny terült, s lábán lyukas és átázott bivalybőr csizma éktelenkedett. Nem – így nem mutatkozhat többé! Nem engedheti meg, hogy az öltözéke miatt gúnyolják! Valahonnan tisztességes ruhát kell szereznie, akárhogy is! Mostantól méltóvá kell válnia önmagához!

A deszkaréseken át belesett a ház utcai kapuján, amely előtt állt. Odabent csöndes volt minden – a ház gazdáit alighanem a szenátort üdvözlő tömegben tolonganak. Az udvaron befagyott szökőkút állt, mellette egy nimfa szobra, s az oszlopcsarnok falán tarka mozaik tündökölt. Gazdag háznak látszott. A szolgák bizonyára a hátsó épületekben alszanak, vagy maguk is kint szaladgálnak a pénzérmék után, gazdáikkal együtt. Fulvio körülnézett az utcán – sehol egy lélek; a tömeg morajlása messziről szűrődik ide, a szenátor már bizonyára a fórumon készül szónoklatához.

Egyetlen ugrással vetette át magát a kertfalon, s ahogy lehuppant a kert havában, meglapult egy puszpángbokor mögött. Egy darabig hallgatózott, aztán óvatosan felgyenesedett, és elindult a puha hóban a ház felé. Fahéjillat áradt a szobák felől; a szökőkút mellett szélhárfa csüngött mozdulatlanul a szélcsendben. Fulvio az egyik ajtóhoz lépett, és benyitott. A szobában félhomály volt, s még erősebb fahéjillat. A padlót

mozaikkép díszítette: szatírok üldöztek nimfákat egy folyóparton, a vízből kék delfinek nyújtogatták palackorrukat a menekülő leányok felé. A szoba falánál álló polcokon ezüstedények sorakoztak, s egy nagy tálon lekvárral töltött sütemény: Fulvio mohón kapott az étel után, és teletölte a zsebeit.

– De hiszen éhes vagyok! – gondolta. – Éhes vagyok, tehát ennem kell, és rongyok lógnak rajtam, tehát ruhát kell szereznem, nem ünnepelhetem az újjászületésem koldus módra, éhgyomorral!

Azzal jókorát kortyolt az egyik ezüstkupából, amely színültig borral volt tele, s mohón nyelte hozzá a süteményt.

A polcok mellett egy keskeny ajtón újabb szobába nyitott, amely a belső kert felől kapta a fényt. Itt fegyvereket talált: magához is vett gyorsan egy tört, amelynek markolatát elefántcsontból faragott oroszlán díszítette. A következő szobában aztán végre meglelte, amit keresett. A ház ura bizonyára nagyon adott az öltözködésre, mivel a szekrények dugig voltak a legkülönbélebb drága ruhákkal, a bíborszegélyű köpenyektől a szarmata szarvasbőr ingeken át a szűk, illír nadrágokig, melyeket Dalmácia hegyei közt varrnak fekete hajú asszonyok. Aztán voltak itt dák süvegek, akkora hegyikristályokkal a csúcukon, mint egy gyerekfej, meg moesia csizmák, amelyeket fekete mén bőrből varrnak, meg gall vadkanbőr zekék és pikt bőrpáncélok, amelyeket az ing alatt kell viselni.

Fulvio ledobta szennyes ruháit, és először is tetőtől talpig megkenekedett a drága olajokkal, amelyek egy fényes ezüsttükör mellett, színes üvegekben álltak: fagyöngyolaj, szezámolaj, narancsolaj és sűrű, fűszeres, arabiai kardamom. Miután a teste felfrissült, sorban öltötte magára a ruhákat, s végül aranyszálakkal átszótt pánttal fogta össze a haját. Végignézett magán a tükörben – és riadtan fordult hátra.

Az ajtóban egy öregember állt, és a réműlettől szinte kővé dermedten bámult a komótosan szépítkező idegenre. Aztán megmozdult – mintha a köpenye alá indult volna a keze, amerre a kard szokott rejtőzni –, de Fulvio gyorsabb volt, egyetlen ugrással az öregnél termett, és hatalmas erővel mellkason rúgta, hogy ellenfele hátrabukfencben repült ki az ajtón, és elterült kint a hóban. Hörögve próbált feltápáskodni, de a rúgás úgy összezúzta a mellkasát, hogy nem kapott levegőt. Fuldokolva, tehetetlenül tátogva kaparta a havat.

– Ruhára volt szükségem, öreg! Sajnálom! – mondta Fulvio, és elindult a kertfal felé, amerről érkezett. Már épp felkapaszkodott volna, hogy átlendüljön az utcára, amely még mindig csendes volt, mint egy befagyott patakmeder, de ekkor valami furcsa érzés ömlött szét a lelkén.

Furcsa érzés, szokatlan érzés, sohasem tapasztalt, mézédés, borzongató vágy. Fulviót hirtelen pír öntötte el, homlokán veríték ütött ki a gondolatra.

– De hát mért is ne? – gondolta. – Mért is ne tenném meg? Mi tart vissza? Nem az erősebb jogán teszem? Aki szebb is és erősebb, vajon nem áll-e előrébb jogban is? Hát nem arra való a világ, hogy a legkiválóbbak minél nagyobb helyet foglaljanak el belőle maguknak, s minél inkább összezszorítsák a rondák és ostobák birodalmát? Hát dehogyisnem: épp hogy arra való. Pont nekem ne lenne jogom megtenni? Dehogy nincsen! Én annyit szenvedtem, és annyit túrtam a tizenhét év alatt, hogy most már bármit megtehetek – és igen, meg is fogom tenni. A szenvedésem az, amely feljogosít a tette, és a szépségem az, amely felment a bűntudat alól. Egyetlen feladatomban van: hogy megmenekítsem a szépséget és az erőt, amely bennem öltött testet. Most már én vagyok a legszebb: azáltal érdemeltem ezt ki, hogy tizenhét évig egyszersmind a legrútabb is

voltam. Az istenek küzdöttek bennem egymás ellen, a szépség és a rátság, s a jó a rosszal: a széppel együtt a jó aratott győzelmet, s ezzel minden jogot magához ragadott. Ha vágyam támadt megtenni, akkor jogom is van hozzá. Többet soha semmit nem fogok megtagadni magamtól, amit csak megkívánok. Nem hagyhatom, hogy eztán félig érlelt tervek és ki nem élt vágyak mérgezzék az életem. Szép vagyok, erős, és győzelemre születtem újjá! Gyerünk hát, szépség, bátorság és erő!

Az utolsó szavakat már hangosan, ujjongva mondta ki, és ahelyett, hogy átmászott volna a falon, visszament, át a szobákon a belső kertbe, ahol a hó alatt pompás virág-ágyások, amforaalakra nyírt örökzöldek, suttogó, öreg barackfák és értő műgonddal metszett szőlőlugasok álmodtak a téli hidegben – valamennyi az öreg kertész keze munkáját dicsérte, aki most ott nyöszörgött a hóban Fulvio lába előtt.

Fulvio lassan húzta ki ezüsttokjából az oroszlános markolatú tórt.

– Sajnálom, öreg! De nem hagyhatom, hogy elárulj! Különben is már nagyon régóta vágyakozom arra, amit most tenni fogok! – suttogta, és a tört markolatig merítette a tehetetlen testbe. Az elefántcsont oroszlán sörényén vér ömlött végig, és pirosra festette a szűz havat – amely még azon a napon hullott le a Bölényszikla felől gomolygó felhőkből, amelyen Fortunatus Serapiával álmodott.

Ugyanebben a percben a másik Fulvio, az Árnyék, utolsó erejét összeszedve vonszolta be magát a szekértáborba, ahol a színészek éppen főpróbát tartottak. Antonisz tehetetlenül, dühöngve állt az ócska kis deszkaszínpadon, és kétségbeesetten silabizálta a darab szövegét, amelyet egy öles tekercsben kigöngyölve tartott maga előtt, de az ördög tudja, hogyan és miért, cudarul megizzadt, mire egy-egy szót ki bírt olvasni. Dirón dühöngve hozzávágott egy hógolyót.

– Te baromállat! A múlt héten még kívülről fújta az egészet!

– Akkor gyere ide, és olvasd ki magad! Nesze! – kiáltotta Antonisz, a földhöz vágta a tekercsot, és dühöngve elhagyta a színpadot. Dirón önelégülten trappolt föl, kigöngyölte a szöveget – aztán az arcáról szép lassan lehervadt a diadalmas mosoly. Zavartan tekerte össze a kéziratot.

– Emberek – mondta. – Valami nincs rendjén. A minap még mindannyian tudtunk olvasni! De ha még csak olvasni felejtettünk volna el! Úgy látom azonban, hogy a fejünkből is elszivárgott a tudás, amit gyerekkorunktól belevertünk. Te, öreg! – mutatott egy elaggott színészre, aki fogatlan szájával éppen halzsírt nyammogott. – Te például tudtál kívülről százhusz darabot! Ezért is hívtok mindenki Százhusznak! Tudsze-e most fejből mondani nekem akár egyetlen hitvány jambikus tetrametert?

Az öreg boldogan rázta meg a fejét, hogy ő bizony nem tud, és tovább nyammogta a halzsírt.

– Tessék! Ezt mondom! Elhülyültünk! Elhülyültünk, barátaim! Többet nem keresünk egyetlen fillért sem! Fel fog kopni az állunk! Mehetünk vízholdnak vagy vándor kardélezőnek! És az még a jobbik eshetőség, de gondolatok bele, mi lesz akkor, ha...

De a mondatát nem fejezhette be, mert az utcatorkolatból, amely a városszéli szekértáborral szemben tátongott, most morajlás hallatszott, aztán hangos és egyre hangosabb ordítás, aztán egyszerre hatalmas tömeg jelent meg, részben katonák, részben pedig a város polgárai, kezükben fenyegetően rázva a fegyvert. A tömeg élén a szép Fulvio haladt.

– Fogjátok el őket! – mutatott a színészekre. – Köztük lesz valahol a gyilkos is! A leg-rútabbat, a legocsmányábbat keressétek!

És mire a színészek nyikkanni tudtak volna, máris gúzsba kötve heverték egymás mellett a havon, egy csapat suhanc pedig rugdosva-lökdösve terelte a fél karéjban fel-sorakozott polgárok elé az Árnyék Fulviót.

Tizenhatodik fejezet

A szép Fulvio lerántotta az Árnyékról a kámzsát. A tömeg felhördült, és önkéntelenül is hátrébb lépett: a rút Fulvio még soha nem látszott annyira visszataszítótnak, mint éppen ebben a pillanatban. Igazából már nem is a rútsággal volt a baj, hiszen azt önmagában nehéz lett volna fokozni: aki eddig rútnak látta, még soha nem látott nála rútabb dolgot a Földön azelőtt sem. Ami most még a korábbinál is fertelmesebbé tette, az a hátborzongató ellentét volt, amellyel a rútsága a másik énjének szépségével szemben állt. Az ellentét az egyiket minden addig látott földi szépségnél szebbé, a másikat a valaha látott összes rútságnál rútabbá tette. És mind a szépség, mind pedig a rútság annyira lenyűgöző és annyira nem e világi volt, hogy a tömeg egyik felébe tartozók – azok, akik szívesebben tekintettek a szépre – áhítatukban térdre rogytak, és istenek nevét kiáltották, azt gondolván, hogy valamelyik égi lakót látják maguk előtt, amint földre szállt; a többiek viszont – akik mindenben szívesebben vették észre a rosszat és a csúnyát, semmint a szépet és a jót – fegyvereiket rázva rohantak rá a rútra, mert biztosak voltak benne, hogy maga a föld mélyében lakó gonoszság, a halál s a ragályok okozója toppant elébük.

Alig néhányan voltak a józanok, akik tanácstalanul figyelték társaik őrjöngését, és megpróbálták őket csitítani, persze eredménytelenül. És ki tudja, miféle szörnyűségek történhettek volna a nagy kavarodásban, ha ekkor meg nem jelenik a helyszínen maga a szenátor, jobbján fő tanácsadójával és legbensőbb barátjával s a barbárok elleni háborújának legfőbb stratégájával – aki nem más volt, mint Escalor.

A szenátor parancsára a katonák megfűjták a nehéz rézkürtöket, s a tömeg egyszeriben kijózanodott. A térdeplők zavartan tápáskodtak föl, a gyilkolni készülők pedig szégyenkezve eresztették le a fegyvert. Hirtelen már sem Fulviót nem látták annyira szépnek, sem pedig az Árnyékot annyira rútnak, mint amikor indulatba jöttek, és már nem is igen értették, hogy az előbb mit akartak olyan hevesen.

A szenátor kézjelére Escalor előrelovagolt, és lováról leszállva megállt a két Fulvio előtt.

– Halljam! – nézett felváltva hol az egyik, hol a másik szeme közé. – Mi ez a csődület, amellyel megzavarjátok a szenátor látogatását?

– Uram! – borult térdre a szép Fulvio, és megcsókolta Escalor kezét. – Ez a viszolygató szörnyeteg egy gyilkos! Magam láttam a saját szememmel, amint átugrott egy kertfalon, majd véres kézzel nemsokára ismét az utcán volt! Kérdőre akartam vonni, de amikor megláttam az arcát – az undortól nem bírtam hozzáérni. Azt hittem, nem is emberi lény, hanem valami démon vagy ördögi látomás, ezért futni hagytam, mert a rettegésem nagyobb volt, mint az igazságérzetem. Átugrottam én is a kerítésen, és berohantam a házba, hátha tudok még segíteni, de sajnos ott már csak a holttestet találtam! Az övét!

Ekkor a tömeg szétnyílt, s két szolga előhozta és a hóra fektette a kertész pokrócba csavart holttestét.

– Ki ismeri ezt az embert? – kérdezte Escalor, és fenyegetően tekintett végig a tömegben.

Egy roskatag, betegesen sápadt polgár bicegett elő. Nyakát és mindkét karját súlyos aranyláncok ékesítették, ujjain nehéz drágakő gyűrűk villogtak.

– Az én kertészem az! – mondta, de a köhögéstől és krakogástól, ami közben rátört, alig lehetett érteni, mit beszél. – De ezek... – és a szép Fulvio ruháira mutatva már mondta is volna az igazat, hogy igen valószínűtlen, hogy a rút törpe követte volna el a gázságot, hiszen a gyilkos nyilván ugyanaz, mint a rabló, s az nem más, mint aki az ő ruháit viseli – ám ekkor olyan heves köhögés kezdte el rázni, hogy a földre esett, s talán meg is fullad, ha néhány jólelkű polgártársa fel nem emeli, és néhányszor hátba nem veri.

– Mit tegyünk, uram? – kérdezte Escalor a szenátortól, aki megvonta a vállát.

– Egy ilyen rútság ne szennyezze a birodalmat. Úgyis egyre fogyatkozik a szépség, amely egykor körülvelt bennünket. A világ kopik és szürkül, mint parasztkézen az ezüstkanál. Már nem elégedhetünk meg azzal, hogy a barbárságot és a bűnt tekintjük ellenségnek: a rúttal szemben is fel kell vennünk a harcot. Vágjátok le a fejét annak a torzszülöttnek!

A szép Fulvio elégedetten elmosolyodott, és diadalmasan tekintett összegörnyedve kuporgó másik énjére.

– Vége! – sziszegte gyűlölettel s mégis mosolyogva.

És az Árnyék Fulvio is érezte, hogy valóban: a vég elérkezett.

Pedig nem lett volna szabad, hogy így történjen. Hát tett ő bármi rosszat? Akarta ő, hogy mindez így legyen? Nem szenvedett-e ugyanúgy, nem ő volt-e az, aki szenvedett? Hiszen e szörnyű nap előtt még egyik voltak, s a szépség felé áradó csodálat és a rútság felé áradó undor egyformán illette énje mindkét felét! Nem lett volna szabad, hogy gyűlölet verjen közéjük éket, énje rút és szép fele közé. Annyi mindent szeretett volna elmondani a másik énjének – mindenekelőtt azt, hogy milyen gyönyörűnek találja! Eddig, ama kevés alkalommal, amikor megpillantotta szebbik énjét, egyetlenegyszer sem mert elmerülni a csodálatában, sőt, alig merte elhinni, hogy egyáltalán az is valószínű. Önmagát mindig a rút felével azonosította, és mindig úgy gondolt önmagára, mint aki taszító és undorkeltő mások számára, s csak alig-alig és bizonytalankodva vette észre, amikor valaki szépnek látta. Soha nem merte elhinni, hogy ő vonzó is lehet – és most, amikor a másik énje itt áll, teljes valóságában és megkérdőjelezhetetlenül, még csak ki sem mutathatja, mekkora szeretetet és csodálatot érez iránta! Pedig ő igazán nem ártana neki! Meghúzódna szépsége árnyékában, sosem mutatkozna, sosem zavarná meg a csodálatot, ami őfelé árad! Kísérné, mint jótékony, észrevétlen árnyék, csak érezhesse, hogy van, hogy létezik, s hogy egykor őhozzá tartozott! Boldogan lemondana saját boldogságáról, ha biztos lehetne benne, hogy a szebbik énje csak egy icipicit megbecsüli őt, legalább annyira, hogy elismeri: nélküle ő sem létezhetne. Miként a tündöklő napnak a sápadt és sebhelyes arcú hold, miként az illatos és színpompás tavasznak a korhadásszagú, sötét tél, lenne ő is kísérője, ellentéte a szép, okos és jószágos Fulvióknak, kicsin, rondán, bűzlőn és kuporogva. Mért nem engedi a szebbik énje, hogy szerethesse? Mért nem lehetséges, hogy szétválásuk után is együtt maradhassanak? Ő mindenhová elkísérné, lenne a szolgája, akár a rabszolgája is, lesné minden parancsát, mindent megszerezne, mindent elintézne, az életét kényelmessé és egyszerűvé tenné – mert hát erős ő, munkabíró, szívós és bátor, megszokta az állandó veszélyt, hiszen gúnyolódó kedvű és örökké gonoszkodó embertársai egyfolytában kegyetlen tréfákkal

keserítették az életét! Ért a főzéshez, a mosáshoz, tud földet művelni, sőt fegyvert kovácsolni és ruhát varrni, elakadt kocsiat kiemelni a sárból, hosszú éjszakákat vándorolni szélben és esőben... miért, miért akarja megölni őt a szebbik fele, akit ő annyira csodál? Mivel szolgált rá ekkora gyűlöletre? Hiszen ha van valaki, aki igazán gyűlölte önnön rútságát, hát akkor ő maga volt az – ő, aki ugyanaz, mint a másik! Ő, a rút ugyanaz, mint a szép, s akár fordítva is történhetett volna a dolog, úgy, hogy az a lélek, amely most őbenne, e visszataszító testben szorong, a szép testben lakozik, s az a másik lélek jut a rút test börtönébe. Igaz is – honnan tudhatja, hogy az a másik is igazi? Hogy vajon abban is lakozik-e lélek? Megtudhatja-e ezt valaha is?

De mindezt persze csak gondolta – megkérdezni nem volt ideje.

A szenátor kimondta az ítéletet, amire Escalor bólintott, és épp a parancsot készült kiadni a katonáknak, akik egykedvűen, tökmagot rágszáva ültek lovaikon a szenátor körül, amikor a tekintete összetalálkozott a szép Fulvio pillantásával.

Különös pillanat volt ez, ahogy ők ketten egymásra néztek.

Már az is különös volt, hogy egy ilyen sorsdöntő órában találkoztak – a szép Fulvio és Escalor, a kém.

Hogyan volt ez lehetséges?

Nehéz megmagyarázni. Egy biztos: a rosszak hamar egymásra találhatnak. Van bennük valami különös, öntudatlan képesség, amellyel megérik egymásban a hasonlóságot; valami sajátos jellemvonást, amit csak ők ismernek fel, s amely sajnos a jók előtt, mióta világ a világ, s ameddig még áll, örökké rejtve marad. Mert míg a rosszak megismerik a rosszat, a jók bizony, bár tudják, hogy létezik a rossz, felismerni mégsem képesek, és egymást sem találják a világ örök sötétjében. Csak a rosszak csatlakoznak egymáshoz, s így ők alkotják e vasvilág komor rácsozatát.

Escalor, amint Fulvio szemébe nézett, azonnal tudta, hogy rokon lélekre lelt, és azt is azonnal tudta, hogy a rút kis torzszülött, akit kivégeztetni készül, ártatlan abban, amivel vádolják. A kém, ősi római család sarja, akinek a felmenői birodalmakat hódítottak meg, és városokat alapítottak, rendkívüli módon kedvelte a cselvetést, és nagyra értékelt mindenkit, aki képes valódi céljait leplezve, tervszerűen s hideg fejjel cselekedni, és mélyen lenézett mindenkit, akit az érzelmei meg az indulatai vezérelnak. Ezért azonnal megértette, hogy a szép Fulvio a szövetségese, és intett a mellette álló katonának, hogy az ékszerektől roskadozó öreget, aki megint előrebotorkált, és megpróbálta elmondani az igazat, hallgattassák el. A katona dárdája nyelével mellbe taszította az öreget, s közben a többi légiós hátrébb terelte a tömeget a készülődő kivégzés helyszínétől.

Az Árnyék szeméből záporoztak a könnyek, miközben a kezét hátrakötözték. A katonák babonás félelmükben csak immel-ámmal értek hozzá, s ahogy végeztek, gyorsan mosakodni kezdtek a hóban, mintha leprást érintettek volna. Az Árnyék most egyedül állt a polgárok és a katonák gyűrűjében: a légiósok épp sorsot húztak, hogy melyikük vágja le a fejét. Színész barátai gúzsba kötve heverték a hóban, és hiába kiáltottak, hogy a fiú középük tartozik, és ártatlan, senki sem figyelt rájuk. Antonisznak sikerült valahogy Dirón mögé kúsznia, és a szájával addig tépte-rángatta a kötelet, amíg a csomót végül ki tudta lazítani. Amikor a kiválasztott katona az Árnyékhoz lépett, és felemelte a kardot, Dirón a köpenye zsebébe nyúlt, és mielőtt a katona lecsapott volna, az ezüstkancsócska tartalmát, az Átokkút vizét egyetlen íves mozdulattal a tömegre spriccelte.

A színészeknek olykor különféle trükkökhöz kell folyamodniuk, nem mindig díjazza ugyanis vastaps a teljesítményüket. Van az úgy, hogy a közönségen ellenséges hangulat lesz úrrá, s ahelyett, hogy tetszésüket súlyos pénzérmekkel fejeznék ki, nemtetszésük kifejezéséként különféle gusztustalan dolgokat hajigálnak a színpadra, sőt nemegyszer tettelegességre is sor kerül, s az egész színtársulatot jó alaposan elagyabugyalják. Ha a színész beleszól a szerepbe, ha a darab nem nyeri el a nézőközönség tetszését, vagy ha egész egyszerűen csak rosszkedvűek valamiért, s nem tudják máson kitölteni a haragjukat, a színészekre bizony csúnyán rájárhat a rúd, s az ilyen helyzetekre nem árt előre felkészülni.

A vándorszínészek a védekezés és az eltűnés legkülönbözőbb technikáit dolgozták ki ezekre az esetekre, s e trükkök tudománya generációról generációra öröklődött, együtt a színézmesterség többi titkával, mint a hasbeszélés, a tűznyelés, a haj bodorítása, a kiabálás, a mell kidüllesztése, a trappolás és a tigrisbukfenc. Sokan sokféle praktikával éltek, de a leghatásosabb és a legirigyeltebb kétségkívül Antonisz és Dirón társulatának titka volt, amit a konkurencia méltán vélt varázslatnak és boszorkányos mágianak, s évszázadok óta hiába próbált kifürkészni – e titok pedig nem volt más, mint az Átokkút vize.

Az volt a helyzet ugyanis, hogy ez a különleges víz nemcsak halált hozott és pusztulást, hanem kis mennyiségben alkalmas volt arra is, hogy az indulatokat éppen az ellenkezőjére fordítsa. Ha a nemtetszés már nagyon eluralkodott a nézőseregen, és kezdtek ellenségesen viselkedni, füttyögtek, pfujoltak, köpködtek, és fizetés nélkül eloldalogtak, egy alkalmas pillanatban Dirón széthintette a sokaságon a vizet – és csodák csodája, a tömeg, amely addig haragosan viselkedett, és nemtetszésének adott hangot, egy csapásra rajongók hadává változott, akik áhítattal csüggték a színészek szavain, és minden egyes verssort külön megtapsoltak. A hatás félórásckát tartott, de ennyi éppen elegendő volt arra, hogy az előadást sietősen befejezzék, a hálás közönségtől begyűjtsék a busás belépti díjat meg az ajándékba hozott mézes lepényt és füstölt kacsacombot, és még mielőtt visszajára fordulna a hangulat, ripsz-ropsz kereket oldjanak. A víz hatása elmúltával enyhe fejfájást okozott, gyerekeknél néha hascsikarást, de igazi veszélyt senkire sem jelentett – így aztán sosem kerekedett botrány a dologból. Bizony sok százszor mentette már meg ez a csodálatos nedű Antonisz és Dirón társulatát – s a hatása most sem maradt el.

A tömeg, amely addig arra várt, hogy az Árnyék feje végre porba hulljon, és izzó gyűlöletet sugárzott a szerencsétlen torzszülött felé, s rajongását a szép Fulvióra ömlesztette, most hirtelen éppen az ellenkezőképpen kezdett viselkedni. Dühös morgás hullámzott végig rajtuk, ahogy a katona felemelte a kardot, s maga a katona is hirtelen úgy érezte, hogy igencsak rút és helytelen dologra készül. S ahogy alaposabban szemügyre vette Fulviót, úgy érezte, hogy bár tényleg csúnyácska, amúgy egészen szeretetre méltó, és főképp minden bizonnyal ártatlan. És nemcsak ez a katona érzett így, hanem így érzett az összes többi légiós is, és így érzett a szenátor és a nép – egyedül Escalorra és a szép Fulvióra nem hatott az Átokkút vize.

Ó, igen – ekkor értették meg, hogy találkozásuk nem holmi hitvány véletlen műve, hanem nagyobb erők munkálkodtak abban, hogy útjaik találkozzanak. És miközben értetlenkedve figyelték, ahogy a szándékot változtatott tömeg éljenezni kezdi a rút Fulviót, és vállra kapva viszi a város központja felé, s maga a szenátor akaszt a nyakába aranyláncot, és nyom a kezébe illatos fűgét – a tekintetük ismét találkozott, észrevétlenül mindketten kiváltak a többiek közül, s elindultak az észak felé vezető hadi úton, hogy végre csöndben és zavartalanul beszélgethessenek.